

چگونه قدرت دولتي را تقسيم مي کنند؟؟؟

استاد صباح

قسمت اول
« افشايي مصلحت گرایی و معامله گري که از آغاز حکومت در ادارات محلي اتفاق افتيد »

وطندار

اجاقت اي وطندار سرد بينم
دلت پردرد ورنگت زرد بينم
بدست مشت او باشان اسيري
همه را قاتل و نا مرد بينم .
نگاهي بر افغانستان

افغانستان یک کشور کوهستانی و محاط به خشکه است که در آسیای مرکزی موقعیت دارد. این کشور که تاریخ پنج هزار ساله دارد ، نخست به نام آریانا و بعداً به نام خراسان یادگردیده ، اما در سال ۱۱۲۶ خورشیدی در زمان حاکمیت احمد شاه بابا ، افغانستان جای تمام آریانا و خراسان را گرفت. بعضی از مورخین تعیین دقیق سرحدات امپراطوری را کار دشوار دانسته ، اما گفته اند که زمانی الی ۱۶ درجه طول البلد وسعت داشت. آنها می گویند که سرحدات این امپراطوری در شرق به سرهند که در ۱۵۰ کیلومتری دهلی موقعیت دارد، در غرب الی مشهد که از دریای حزر با همین فاصله موقعیت دارد و عرض این امپراطوری از دریای آمو گرفته و در جنوب الی خلیج فارس امتداد می یافت. وسعت امپراطوری احمد شاه بابا وقتاً فوقتاً بنا بر اختلافات میان نواسه های وی و بعداً میان برادران محمدزی رو به زوال گردید.

موقعیت جغرافیایی افغانستان

شمال و جنوب غرب افغانستان مناطق خشک و هموار زیادی دارد و در جنوب آن نزدیک به مرز پاکستان دشتهای ریگزار موقعیت دارد . افغانستان در شرق و جنوب ۲۴۳۰ کیلومتر با پاکستان ، در غرب با ایران ۹۳۶ کیلومتر ، در شمال غرب با ترکمنستان ۷۴۴ کیلومتر ، در شمال با ازبکستان ۱۳۷ کیلو متر ، در شمال شرق با تاجکستان ۱۲۰۶ کیلو متر و با چین ۷۶ کیلومتر مرز مشترک دارد. افغانستان با داشتن ۶۵۲۸۶۴ کیلومتر مربع مساحت بعد از کشورهای چین ، ایران و پاکستان چهارمین کشور بزرگ در منطقه میباشد . این کشور از نظر واحدها به ۳۴ ولایت و ۳۹۸ ولسوالی تقسیم گردیده است.

جنگ ها در افغانستان

افغانها در طول تاریخ برای آزادی کشور شان در برابر سکندر مقدونی ، صفوی های ایرانی ، مغول و دیگران به جنگ و مبارزه پرداخته است. انگلیس نیز با افغانها زورآزمایی نموده است . جنگ اول افغان -انگلیس در سالهای ۱۲۱۷- ۱۲۲۱ شمسی ، جنگ دوم در سال ۱۲۵۷ و جنگ سوم در سال ۱۲۹۸ شمسی بوده است. افغانها بعد از جنگ سوم افغان -انگلیس از استعمار انگلیس استقلال خود را دوباره بدست آورد. این کشور بعد از استرداد استقلال کشور، تا سقوط رژیم محمداوود که در سال ۱۳۵۷ از طریق احزاب طرفدار شوروی (خلق و پرچم) صورت پذیرفت ، شاهد بعضی از بی نظمیها و ارج مرج ها بود، اما نسبتاً آرام و در حال پیشرفت قرار داشت . اما یک بار دیگر جنگ و ناامنی ها زمانی در این کشور آغاز یافت که مردم افغانستان در مقابل حاکمیت احزاب یادشده برای جهاد کمر بستند.

نیروهای مجهز با وسایل پیشرفته اتحاد شوروی وقت به تاریخ شش جدی سال ۱۳۵۸ بر افغانستان هجوم نمودند، اما مردم در مقابل آنها ایستاده گی نمود و مجاهدین بعد از بیرون شدن نیروهای شوروی ، رژیم داکتر نجیب الله سقوط نمود و صبغت الله مجددی بنا بر مشوره احزاب جهادی به تاریخ ۸ ثور سال ۱۳۷۱ به کرسی قدرت تکیه زد.

اما دیری نگذشته بود که بر سر بدست آوردن قدرت میان احزاب مختلف مجاهدین جنگهای داخلی آغاز گردید. حرکت طالبان در سال ۱۳۷۳ با تعهد از بین بردن بی نظمیها درکندهار به فعالیت آغاز نمود و تا سال ۱۳۷۵ تعداد زیاد ولایات به شمول کابل را تصرف نمود.

اسامه بن لادن رهبر سازمان القاعده که باشنده اصلی عربستان سعودی میباشد و در کنار مجاهدین ایستاده بود، نیز با طالبان مسلح یک جا گردید. اما اسامه بن لادن از طرف امریکا به دست داشتن در رویداد ۱۱ سپتمبر سال ۲۰۰۱ میلادی متهم گردید و امریکا از طالبان خواست تا وی (اسامه) را از افغانستان خارج نمایند.

اما زمانی که طالبان این خواسته امریکا را نپذیرفتند، در ماه اکتوبر همین سال نخست بر طالبان حمله هوایی و بعداً به کمک ائتلاف شمال دست به حملات زمینی زدند و رژیم طالبان را سقوط دادند.

برای از بین بردن مخالفین مسلح دولت و القاعده، ۲۰۰۰ نیروی ۴۶ کشور جهان با یکصد هزار نیروی امریکایی یکجا گردیده، اما با آنهم نه تنها امنیت درکشور تامین نشده، بلکه فعالیتهای مخالفین مسلح (طالبان، حزب اسلامی به رهبری گلبدین حکمتیار، گروه حقانی و غیره) روز به روز وسعت پیدا کرد و اکنون دامن نا امنیها از جنوب به ولایات شمال کشور نیز گسترش یافته است.

دولت ها در افغانستان

محمد داؤد به تاریخ ۲۶ سرطان سال ۱۳۵۲ برای نخستین بار در تاریخ افغانستان نظام جمهوری را به عوض نظام شاهی به میان آورد. بعد از آن، بدون طالبان که امارت اسلامی را اعلام نموده بودند، نظامیهای کشورهای جمهوری بوده، اما بدون حکومت منتخب کرزی، حکومتهای دیگر از طریق حرکتیهای نظامی و یا کودتاهای به میان آمده است. داؤد از طریق کودتای سفید به قدرت رسید و محمد ظاهر شاه را از ملک تبعید نمود. رژیم محمد داؤد از طریق قیام نظامی از هم پاشید، نور محمد تره کی را به حیث رئیس جمهور اعلان نمودند. تره کی مربوط به حزب خلق در ماه سنبله سال ۱۳۵۸ توسط حامیان حفیظ الله امین عضو دیگر این حزب به شکل مرموز در ارگ به قتل رسید و امین که تره کی شاگرد وفادار خود می دانست، به حیث رئیس جمهور به کار آغاز نمود.

نیروهای شوروی بر افغانستان حمله نمودند، امین را در دارالامان کابل به قتل رساند. ببرک کارمل به قدرت رسید.

کارمل در ماه ثور سال ۱۳۶۵ از ریاست کمیته مرکزی حزب استعفی داد و در ماه عقرب همین سال از ریاست جمهوری نیز کناره گردید و داکتر نجیب الله عضو دیگر این حزب به قدرت رسید.

صبغت الله مجددی به مشوره احزاب جهادی به حیث ممثل دولت اسلامی تعیین گردید.

مطابق مشوره احزاب جهادی، دو ماه بعد صبغت الله مجددی قدرت را به برهان الدین ربانی رهبری جمعیت اسلامی تسلیم نمود و ربانی به تاریخ ۹ جوزای سال ۱۳۷۱ از طرف شورای اهل حل و عقد برای دو سال به حیث رئیس جمهور تعیین گردید. اما ربانی به حکومت خود ادامه میداد که در سال ۱۳۷۵ کابل در دست طالبان افتید و امارت اسلامی را اعلان نمودند، اما حاکمیت طالبان در نتیجه حمله نظامی امریکا از بین رفت و حامد کرزی در نشست بن برای شش ماه رئیس اداره موقت و بعداً از طریق لویه جرگه اضطراری برای دو سال به حیث رئیس اداره انتقالی تعیین گردید. قانون اساسی فعلی افغانستان که به اساس آن نظام کشور جمهوری اسلامی است، به تاریخ ۱۳ جدی سال ۱۳۸۲ از طرف لویه جرگه تصویب گردید. به اساس این قانون در تشکیل دولت افغانستان رئیس جمهور منتخب، دو معاون وی، شورای ملی متشکل از دو مجلس (ولسی جرگه و مشرانو جرگه) و قوه قضایی وجود دارد. اعضای ستره محکمه توسط رئیس جمهور تعیین و از ولسی جرگه رای اعتماد می گیرند.

رئیس جمهور و معاونین وی از طریق رای مستقیم مردم برای پنج سال تعیین می گردند. اگر یک نامزد در مرحله اول پروسه انتخابات ۵۰ درصد جمع رای را بدست نیاورد، در این صورت دو نامزد که بلندترین آرا را داشته باشند، برای بار دوم در پروسه انتخابات سهم میگیرند. رئیس جمهور برای دو دوره ریاست جمهوری خود را نامزده کرده میتواند. نخستین انتخابات ریاست جمهوری به تاریخ ۱۸ میزان سال ۱۳۸۳ به اشتراک هشت میلیون تن که تقریباً

نصف آنها را زنان تشکیل میداد ، برگزار گردید و حامد کرزی با بدست آوردن ۵۴ در صد آرا به حیث رئیس جمهور تعیین گردید. کرزی در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری که به تاریخ ۲۹ اسد سال ۱۳۸۸ راه اندازی گردید، نیز در حالی برای پنج سال به حیث رئیس جمهور تعیین شد که شکایات زیادی در رابطه با تقلب در انتخابات وجود داشت. دولت مرکزی در مناطق روستایی نفوذ کمی دارد، زیرا ضوابط اسلامی و سنتی در حل مشکلات شخصی به شمول فعالیت‌های قومی نقش مهم دارد . جامعه افغانی با داشتن رسوم قومی و اسلامی بر اساس پایه های قرابت و خویشاوندی استوار است ، در حالی که این سطح در مناطق شهری تا حدی کاهش دارد.

پارلمان در افغانستان

تلاش ایجاد شورای ملی در افغانستان برای نخستین بار در زمان امان الله خان آغاز گردید. در این دوره نخستین قانون دولت (نظامنامه اساسی دولت در افغانستان) از طرف لویه جرگه تصویب و در این قانون به نام شورای دولت پیش بینی صورت گرفت. شورای ملی در زمان حاکمیت نادرخان در ماه سنبله سال ۱۳۰۴ خورشیدی تشکیل گردید، اما رئیس آن (عبدالاحد مایار نماینده وردک) توسط خود نادرخان تعیین گردید. بعد از آن که نادرخان در سال ۱۳۱۶ ذریعه شلیک تفنگچه یک شاگرد مکتب به قتل رسید ، محمد ظاهر پسر ۱۹ ساله وی به حیث شاه افغانستان تعیین گردید، اما امور دولت عملاً توسط صدراعظم محمد هاشم خان انجام می گردید. در دوره صدرات هاشم خان (۱۳۱۲-۱۳۲۵ شمسی) دوره های دوم ، سوم ، چهارم ، پنجم و ششم پارلمان به کار خود ادامه داد. بعضی از مؤرخین مینویسند که حکومت در دوره صدرات شاه محمود در انتخابات دور هفتم پارلمان (۱۳۲۸-۱۳۳۱) هیچ مداخله نکرد و تعداد زیاد مردم در آن سهم داشتند. برخلاف پارلمان های دیگر ، در این دوره بر کار دولت انتقاد صورت می گرفت ، در آن مباحث جدی صورت می گرفت ، اما بعد از آن الی دهه دموکراسی (۱۳۴۲-۱۳۵۲) (شورای های ملی تا حد زیادی تحت تاثیر حکومت قرار داشت. در دهه دموکراسی ، چون اکنون ، شورای ملی دارای ۲۱۶ عضو دارای دو مجلس (ولسی جرگه و مشرانو جرگه) بود مؤرخین مینویسند که این شورای ملی در مقایسه با شورای های قبلی در وضع قوانین و اتخاذ تصمیم قدرت زیادی داشت . اما پارلمان در سال ۱۳۵۲ در نظام جمهوری داود خان لغو گردید و پارلمان تا زمانی در کشور وجود نداشت که داکتر نجیب الله در سال ۱۳۶۷ بعد از اعلان مصالحه ملی پارلمان را به میان آورد. در زمان حاکمیت برهان الدین ربانی و طالبان شورای ملی در کشور وجود نداشت ، اما بعد از سقوط رژیم طالبان ، به اساس قانون اساسی جدید انتخابات دور اول ولسی جرگه برای ۲۴۹ کرسی به تاریخ ۲۷ سنبله سال ۱۳۸۴ برگزار گردید و دور دوم آن به تاریخ ۲۷ سنبله سال ۱۳۸۹ برگزار خواهد شد. در شورای که از طریق انتخابات سال ۱۳۸۴ به وجود آمده ، نماینده گان ولایات مختلف که دارای مفکوره های مختلف سیاسی اند عضویت دارند و شماری از آنها وابسته به احزاب نیز میباشند. نفوس مجموعی افغانستان حدود سی میلیون تن تخمین گردیده است که از جمله هر هفت تن یکتن آنها درکابل زنده گی میکنند. شهر کندهار در درجه دوم قرار دارد که بیش از نیم میلیون نفوس دارد ، بعد از آن شهر هرات در غرب ، مزار شریف در شمال و شهر جلال آباد در شرق کشور شهرهای بزرگ میباشند . حدود ۲،۵ میلیون مهاجر ثبت شده افغان تا حال در پاکستان و ایران زنده گی میکنند. از جمله لسانهای پشتو ، دری ، ازبکی ، ترکمنی ، بلوچی ، پشه یی ، نورستانی و لسانهای مروج دیگر در کشور پشتو و دری لسانهای رسمی دولت میباشد. تناسب جنسیت طوری است که در مقابل هر ۱۰۰ زن ۱۰۳،۲ مرد موجود اند و تعداد اوسط فامیلهای ۶،۳ تن میباشد.

سیستم اداری کشور چگونه است؟؟؟

اداره مستقل ارگان های محلی جمهوری اسلامی افغانستان

سرزمینی که امروز افغانستان نامیده می‌شود، تاخت و تازهای اقوام گوناگون و جهان‌گشایان و مهاجمان بی‌شماری را به یاد دارد. بخشهای گوناگونی از افغانستان طی سالهای طولانی با کشورهای همسایه، تاریخ مشترک داشت .. از اقوام آریایی و شاهان هخامنشی، همچنین اسکندر، مسماتان و مغولان بر این سرزمین حکم رانده‌اند و تاریخی پرحادثه را برایش رقم زده‌اند. احمد شاه درانی از شاهان افغانستان، در سال ۱۷۴۴ میلادی، نام این کشور را به طور رسمی افغانستان نامید. اکنون، به هر تبعه کشور افغان گفته می‌شود. پس از جنگهای داخلی، حکومت طالبان، حمله امریکا، و دوران گذار دولت انتقالی، مردم افغانستان در یک رای‌گیری عمومی برای نخستین بار تحت نظارت سازمان ملل و دیگر نهادهای بین‌المللی حامد کرزی را به عنوان نخستین رییس جمهور منتخب خود برگزیدند و نظام کشور به جمهوری اسلامی تبدیل گردید.

تقسیمات اداری افغانستان

افغانستان دارای ۳۴ ولایت است.

- ولایت ارزگان Uruzgan به مرکز «ترین کوت» مساحت 295.29 کیلومتر مربع، جمعیت 295/29 کیلومتر مربع، جمعیت 465000 نفر)
- ولایت بادغیس Badghis به مرکزیت «قلعه نو» (مساحت 858/21 و 21 کیلومتر مربع جمعیت 224000 نفر)
- ولایت بامیان Bamian به مرکزیت «بامیان» (مساحت 414/17 کیلومتر مربع جمعیت 281000 نفر)
- ولایت بدخشان Badkhashan به مرکزیت «فیض آباد» (مساحت 403/47 کیلومتر مربع، جمعیت 521000 نفر)
- ولایت بغلان Baghlan به مرکزیت «بغلان» (مساحت 109/17 کیلومتر مربع، جمعیت 517000 نفر)
- ولایت بلخ Balkh به مرکزیت «مزار شریف» (مساحت 593/12 کیلومتر مربع جمعیت 610000 نفر)
- ولایت پروان Paruan به مرکزیت «چاریکار» (مساحت 399/9 کیلومتر مربع، جمعیت 528000 نفر)
- ولایت پکتیا Paktia به مرکزیت «گردیز» (مساحت 581/9 کیلومتر مربع، جمعیت 506000 نفر)
- ولایت پکتیکا PaktiKa به مرکزیت «شرنه» (مساحت 336/19 کیلومتر مربع، جمعیت 256000 نفر)
- ولایت پنجشیر PANJSHIR با مرکزیت بازارک
- ولایت تخار Takhar به مرکزیت «تالقان» (مساحت 376/12 کیلومتر مربع جمعیت 544000 نفر)
- ولایت جوزجان Jowzjan به مرکزیت «شبرغان» (مساحت 553/25 کیلومتر مربع، جمعیت 616000 نفر)
- ولایت خوست KHOST با مرکزیت شهر خوست
- ولایت دایکندی Daikondi با مرکزیت شهر خدیر
- ولایت زابل Zabol به مرکزیت «قلات» (کلات) (مساحت 293/17 کیلومتر مربع جمعیت 1888000 نفر)
- ولایت سرپل SARPOL با مرکزیت شهر سرپل
- ولایت سمنگان Samangan به مرکزیت «آبیک» (مساحت 565/15 کیلومتر مربع، جمعیت 274000 نفر)
- ولایت غزنی Ghazni به مرکزیت «غزنی» (مساحت 378/23 کیلومتر مربع، جمعیت 676000 نفر)
- ولایت غور Ghowr به مرکزیت «چچران» (مساحت 666/38 کیلومتر مربع، جمعیت 354000 نفر)
- ولایت فاریاب Faryab به مرکزیت «میمنه» مساحت 279/22 کیلومتر مربع جمعیت 610000 نفر)
- ولایت فراه Farah به مرکزیت «فراه» (مساحت 788/47 کیلومتر مربع، جمعیت 245000 نفر)

- ولایت قندهار Qandahar به مرکزیت «قندهار» (مساحت 675/47 کیلومتر مربع جمعیت 598000 نفر)
 ولایت کابل kabul به مرکزیت «کابل» (مساحت 4558 کیلومتر مربع، جمعیت 1/518000 نفر)
 ولایت کاپیسا kاپیسا به مرکزیت «محمود راقی» (مساحت 871/1 کیلومتر مربع جمعیت 262000 نفر)
 ولایت قندوز Qanduz به مرکزیت «قندوز» (کندز) (مساحت 827/7 کیلومتر مربع، جمعیت 583000 نفر)
 ولایت کنر Konarha به مرکزیت «اسد آباد» (مساحت 479/10 کیلومتر مربع، جمعیت 262000 نفر)
 ولایت لغمان Loghman به مرکزیت مهترلام (مساحت 7210 کیلومتر مربع جمعیت 325000 نفر)
 ولایت لوگر Lowgar به مرکزیت «برهکی» (مساحت 4652 کیلومتر مربع، جمعیت 226000 نفر)
 ولایت ننگرهار Nangarhar به مرکزیت «جلال آباد» (مساحت 7616 کیلومتر مربع جمعیت 782000 نفر)
 ولایت نورستان NORESTAN با مرکزیت شهر کامدیش
 ولایت نیمروز Nimruz به مرکزیت «زرنج» (مساحت 356/41 کیلومتر مربع، جمعیت 108000 نفر)
 ولایت وردک Vardak به مرکزیت «میدان شهر» (مساحت 9023 کیلومتر مربع، جمعیت 301000 نفر)
 ولایت هرات Harat به مرکزیت «هرات» (مساحت 315/61 کیلومتر مربع، جمعیت 808000 نفر)
 ولایت هلمند Helmand به مرکزیت «لشکرگاه» (مساحت 829/61 کیلومتر مربع، جمعیت 542000 نفر)

واحدهای اداری

ولایت از جهت یک واحد اداری بزرگ بنا بر اصطلاح جغرافیا یک حوزه رسمی را تشکیل داده و از همین حوزه رسمی واحدهای کوچکتر جهت انسجام امور اداری و غیره تنظیم می شود. نظام اداری و ولایت ها به درجه های یک و دو و سه تقسیم می شود. مانند کابل، ننگرهار، قندوز، بلخ، هرات و قندوز ولایات درجه یک هستند ولایات غزنی، پروان، جوزجان، فراه، فاریاب، بغلان، تخار، بدخشان و هیلمند ولایات درجه دو و سایر ولایات درجه سوم بودند و همچنین ولسوالی ها به درجه های 1 و 2 و 3 و 4 تقسیم می شدند. که تقسیم بندی و درجه بندی آنها تا اندازه زیادی بر اساس تعداد جمعیت (نفوس) و مساحت جغرافیایی و ولسوالیها صورت می گرفت. اداره قبایل و کوچی ها به علاقه داریها یا لونی ولسوالیها مربوط می شد.

واحدهای اداری به چهار نوع تقسیم شده است

مرکز ولایت شهر عمده ولایت (شاروالی) با یک تعداد قریه های جوار آن احتوا می کند معهذًا ساحه بعضی از مراکز ولایات مانند کابل، کندهار، هرات، مزار شریف، جلال آباد و میمنه در واقع محدود به حدود شاروالی شهر می باشد و ضمنا مراکز ولایت مقام اداری ولایت است که فعالیت های تمام واحد های کوچک اداری، لوی ولسوالی، ولسوالی و علاقه داری از آن جا نظارت می شود.

رسانه های کشور

در افغانستان باری نخست در سلطنت امیر شیرعلی خان در سال ۱۲۹۰ جریده شمس النهار به نشر رسید و در سال ۱۲۴۸ شمسی در زمان حاکمیت امیر حبیب الله خان سراج الاخبار از چاپ بر آمد که در زمان امیر عبدالرحمن خان نیز به

نشر می‌رسید. در دوران امانی مجله اناث تحت نام ارشاد النسوان و انیس که اکنون به گونه روزنامه به نشر میرسد و ده نشریه دیگر چاپ می‌گردید. بعد از به پایان رسیدن حاکمیت امان الله خان در سال ۱۳۰۷، تا زمانی که محمدظاهر در سال ۱۳۴۳ آزادی مطبوعات را اعلام نمود، مطبوعات در سانسور و کنترل دولت بود.

مطبوعات در زمان حاکمیت محمد داؤد و بعداً در زمان حاکمیت ح. د. خ. ۱ - تحت سانسور دولت بود، اما در اواخر حکومت ببرک کارمل و حاکمیت داکتر نجیب یک تعداد از احزاب نیز نشرات را آغاز نمودند. رسانه‌ها در زمان رژیم طالبان نیز به طور کلی در اختیار حکومت قرار داشت و تلویزیونهای دولتی نیز اجازه فعالیت را نداشت. اما بعد از سال ۱۳۸۱ به رسانه‌های آزاد اجازه فعالیت داده شد و اکنون تعداد زیادی از رسانه‌های دولتی، شخصی و ولایتی (محلی) به مصارف اداره‌های شخصی و کمک‌های خارجیها ایجاد گردیده است.

اقتصاد افغانستان

افغانستان یک کشور زراعتی و رو به انکشاف است، میوه خشک، قالین، پشم و تریاک از عمده‌ترین صادرات افغانستان می‌باشد. مسؤولین دولتی گفته‌اند که افغانستان معادن طبیعی مانند گاز، نفت خام، سنگ زغال، مس، کرومیت، تالک، باریت، سلفر، سرب، جست، آهن، نمک، سنگ قیمتی و نیمه قیمتی غیر استخراج شده به ارزش سه تریلیون را دارد. به اساس گزارش‌های سال ۱۳۸۶، تولید مواد مخدر افغانستان بیش از نصف اقتصاد کشور را تشکیل می‌دهد که در حکومت طالبان توسعه یافته بود. بیش از ۹۰ فیصد تریاک جهان که مواد خام هیرویین است، در این کشور تهیه می‌شود.